

Шурак Н.І., здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня освіти,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»
Науковий керівник: Сокол М.Ю., викладач
«Чернігівський інститут інформації,
бізнесу і права» ЗВО МНТУ м. Чернігів

МІЖНАРОДНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Міжнародний механізм захисту прав і свобод людини і громадянина є актуальним, оскільки він забезпечує дотримання і захист прав людини і громадянина на міжнародному рівні. Цей механізм включає в себе універсальні та регіональні органи та організації, які діють відповідно до міжнародних договорів і конвенцій. Актуальність обумовлена кількома факторами, зокрема: зростаючим значенням прав людини в міжнародній правовій системі; поширенням порушень прав людини у світі; недостатністю національних механізмів захисту прав людини.

Механізмами міжнародного захисту прав людини є міжнародні органи та організації, які забезпечують дотримання та захист прав людини відповідно до міжнародних стандартів. Окрім міждержавних органів та організацій, існують також неурядові правозахисні організації, які відіграють важливу роль у захисті прав людини.

Стаття 55 Конституції України, яка гарантує громадянам України право звертатися до міжнародних механізмів захисту прав людини, передбачає виключно міждержавні механізми [1]. Такі механізми створюються за домовленістю декількох держав, як правило, на основі міжнародного договору, і діють у рамках цього договору, який визначає їхні повноваження та процедури.

Міждержавні правозахисні організації мають ряд особливостей, які відрізняють їх від інших міжнародних організацій. По-перше, вони мають реальний вплив на уряди. По-друге, їхні рішення зазвичай є обов'язковими для

виконання, і їхню думку не можна ігнорувати. По-третє, вони змушують міжнародне співтовариство звертати увагу на порушення прав людини.

Міжнародні механізми захисту прав і свобод людини і громадянина є сукупністю міжнародних інститутів, норм, принципів і процедур, які забезпечують дотримання і захист прав і свобод людини і громадянина на міжнародному рівні.

Міжнародні механізми захисту прав і свобод людини і громадянина можна класифікувати за різними критеріями, зокрема:

1. За суб'єктами, які їх створюють і реалізують: універсальні (всіма державами-членами ООН) та регіональні (державами-членами конкретного регіону).

2. За сферою дії: універсальні (застосовуються до всіх держав-членів) та спеціалізовані (застосовуються до певної сфери прав і свобод людини і громадянина).

3. За способами реалізації: превентивні (покликані запобігти порушенням прав і свобод людини і громадянина) та репресивні (покликані відновити порушені права і свободи людини і громадянина) [2, с.599].

Основними міжнародними механізмами захисту прав і свобод людини і громадянина є: а) універсальні механізми (Міжнародний пакт про громадянські і політичні права; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Європейський суд з прав людини; Комісія ООН з прав людини; Уповноважений Верховного комісара ООН з прав людини. б) регіональні механізми (Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Африканська хартія прав людини і народів; Американська конвенція про права людини).

Ефективність міжнародних механізмів захисту прав і свобод людини і громадянина залежить від різних факторів. Вони можуть залежати від рівня політичної волі держав-членів до дотримання і захисту прав і свобод людини і громадянина; від ефективності діяльності міжнародних інститутів, які реалізують міжнародні механізми захисту прав і свобод людини і громадянина;

від рівня участі громадянського суспільства у діяльності міжнародних механізмів захисту прав і свобод людини і громадянина.

Міжнародний механізм захисту прав і свобод людини і громадянина має ряд переваг. Зокрема він забезпечує неупереджений і незалежний розгляд випадків порушення прав людини. Міжнародні органи та організації не є представниками жодних держав і діють відповідно до міжнародних стандартів прав людини. Він має реальний вплив на уряди. Рішення міжнародних органів та організацій можуть мати значний вплив на поведінку урядів, які порушують права людини. Він сприяє підвищенню обізнаності про права людини. Діяльність міжнародних органів та організацій сприяє підвищенню обізнаності про права людини в усьому світі.

Звичайно, міжнародний механізм захисту прав людини має і деякі недоліки. Він може бути неефективним у випадках, коли уряди не бажають виконувати його рішення. Він може бути складним і бюрократичним. Він не завжди може забезпечити ефективне відновлення порушених прав людини.

Отже, незважаючи на недоліки, міжнародний механізм захисту прав і свобод людини і громадянина є важливим інструментом для забезпечення дотримання і захисту прав людини на міжнародному рівні. Він відіграє важливу роль у запобіганні і припиненні порушень прав людини, а також у підвищенні обізнаності про права людини.

Надалі необхідно продовжувати розвивати міжнародний механізм захисту прав і свобод людини і громадянина, щоб зробити його більш ефективним і дієвим. Для цього необхідно:

1. Посилити вплив міжнародних органів і організацій на уряди, які порушують права людини.

2. Спрощення процедури розгляду випадків порушення прав людини міжнародними органами і організаціями.

3. Розширення можливостей міжнародних органів і організацій щодо відновлення порушених прав людини.

Такі заходи сприятимуть більш ефективному захисту прав і свобод людини і громадянина на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 30.11.2023).

2. Романова А. А. Система забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні. Форум права. 2012. № 2. С. 599–603. URL: <http://nbuv.gov.ua>. (дата звернення: 29.11.2023).